

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
IQTISODIY TARAQQIYOT VA KAMBAG'ALLIKNI
QISQARTIRISH VAZIRLIGI

ИҚТИСОДИЙ ЭРКИНЛИК ИНДЕКСИ

**Индекс ҳақида умумий
маълумот**

**Индекснинг таркибий
индикаторлари**

**Баҳоланишдаги муҳим
жиҳатлари**

Дунё рейтинги – 2021

**Ўзбекистон:
Индикаторлар
кесимида**

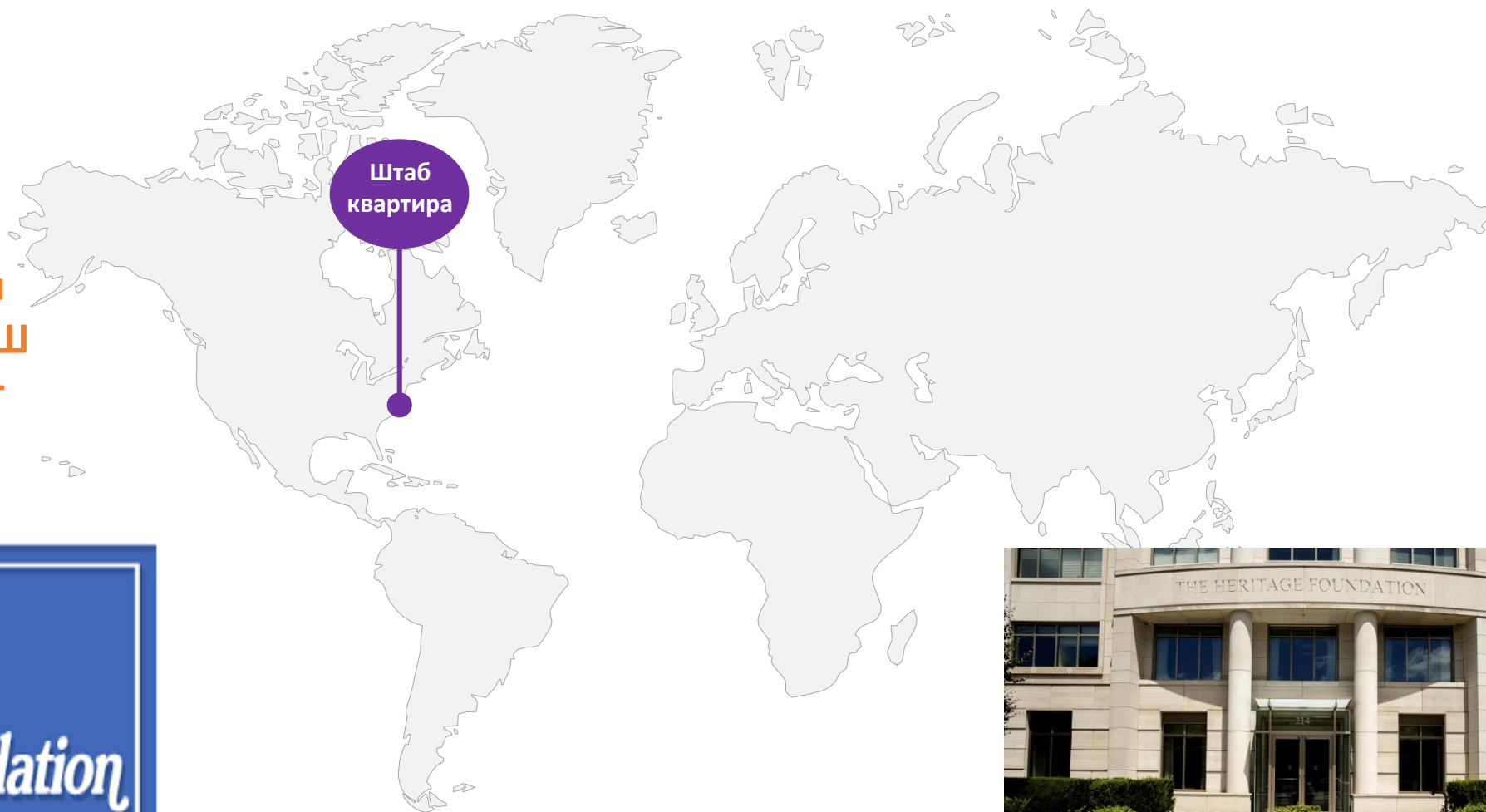

Кейинги режалар

Индексни юритувчи ташкилот ҳақида

1973 йилда асос
солинган

Халқаро сиёсий
тадқиқотлар билан
шуғулланадиган АҚШ
стратегик тадқиқот
институти

www.heritage.org

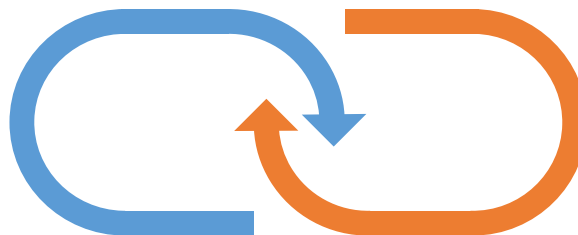
Индекс
1995 йилдан буён юритилади

Нашр қилиниши
«Heritage Foundation» (Мерос
Жамғармаси) тадқиқот маркази
томонидан «Wall Street Journal»
билан ҳамкорликда

Баҳоланиши
Индекс йиллик ҳисоботида
186 мамлакат 100 баллик
tizимда баҳоланади

Тенглиги
Ҳар бир индикатор бўйича
берилган баллар тенг кучга эга

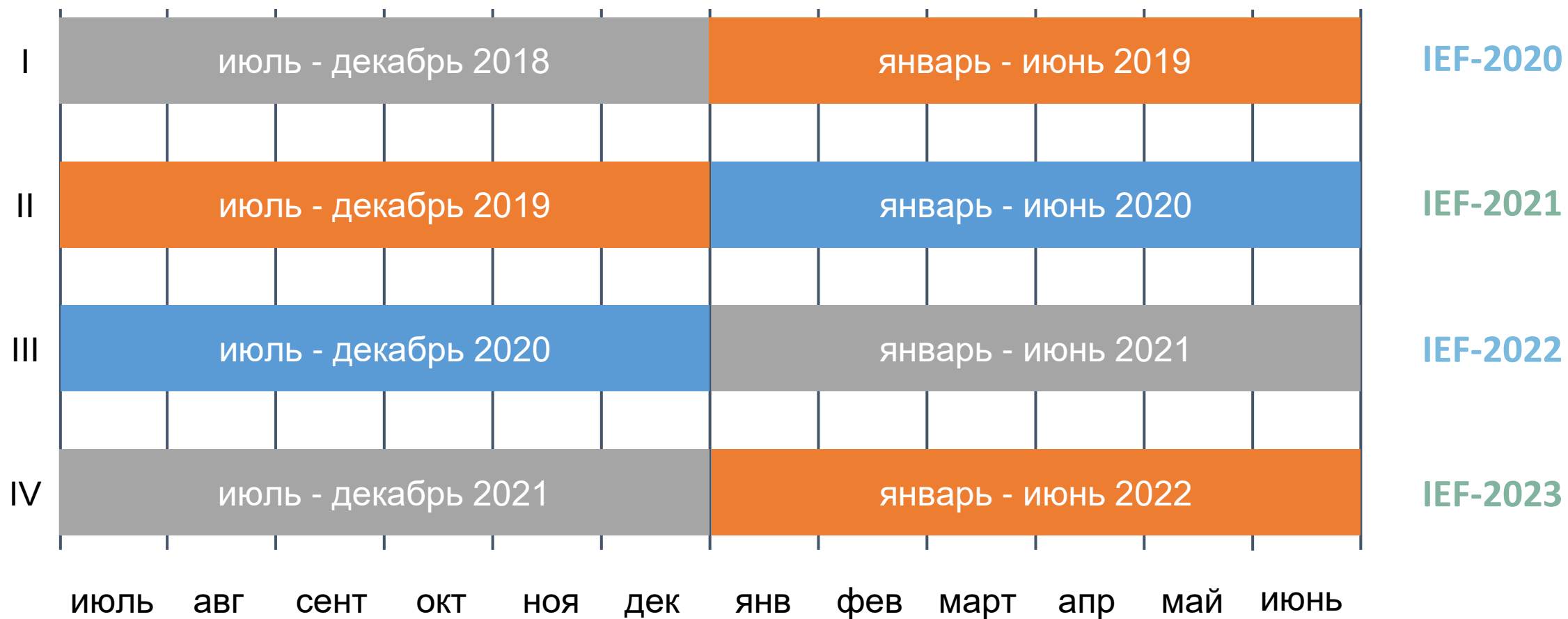
Аниқланиши
Умумий балл 12 та компонентнинг
ўрта арифметиги сифатида
аниқланади

Таркиби
Иқтисодий эркинлик индекси
4 та гуруҳга, 12 та индикаторга
ва 39 та суб-индикаторга
бўлинади

Иқтисодий эркинлик индекси

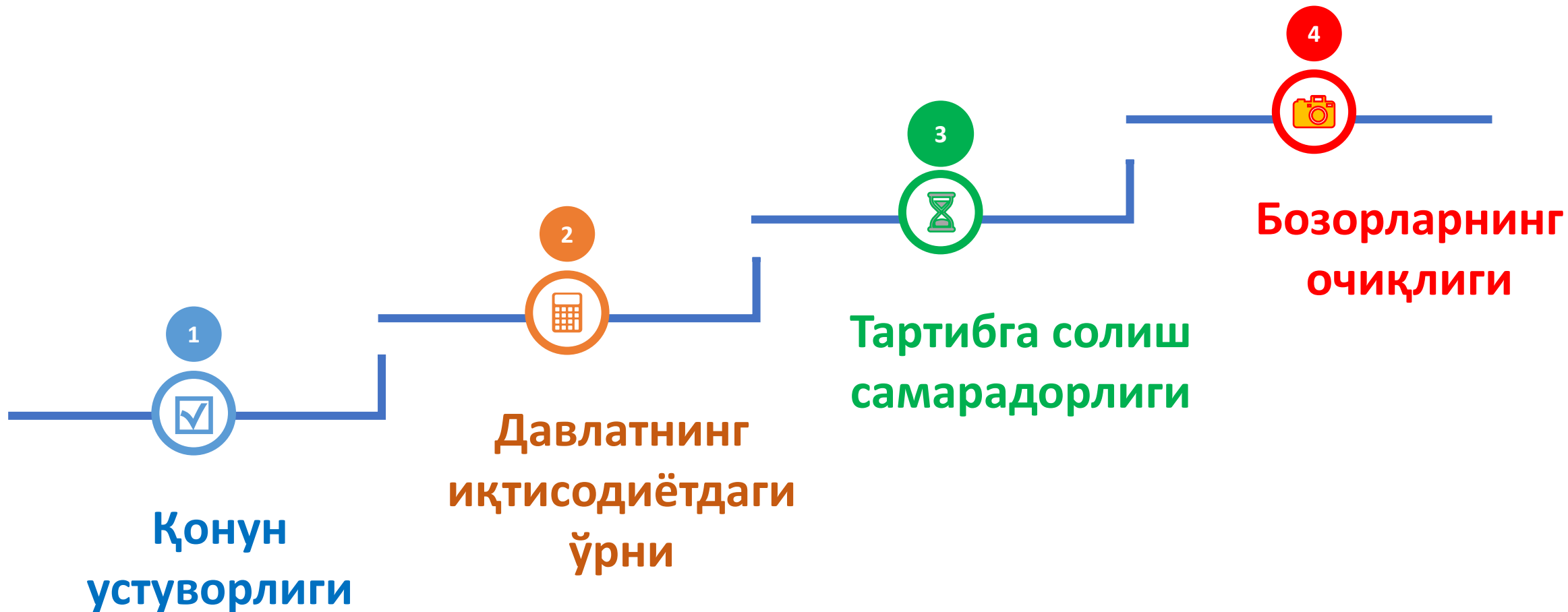
рейтинги ҳисобот даври бўйича маълумот

Давлатларнинг иқтисодий эркинлик даражаси

Гуруҳлар

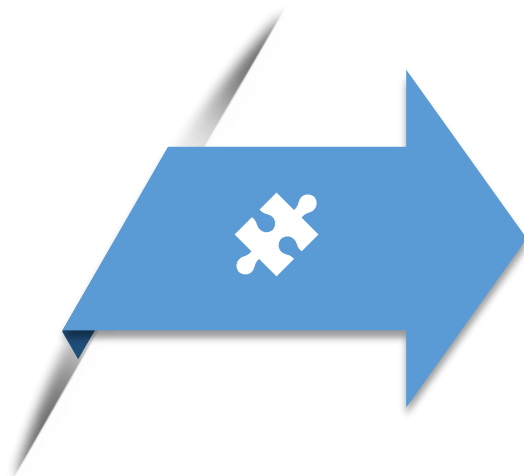

1-гурӯҳ

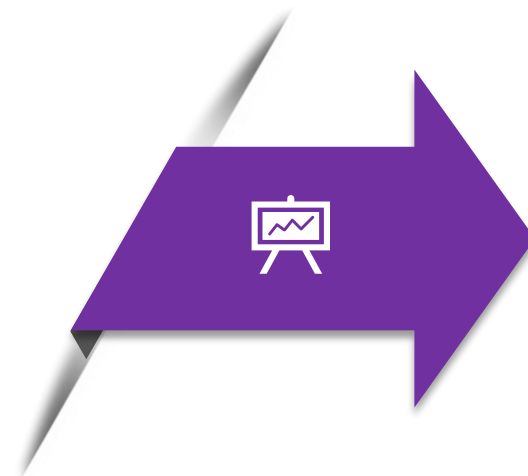
Қонун устуворлиги

Мулкчилик
ҳуқуқи

Суд фаолияти
самарадорлиги

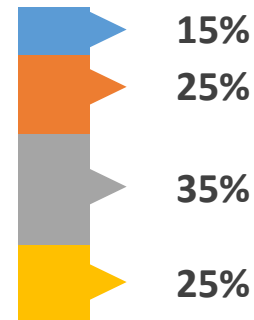
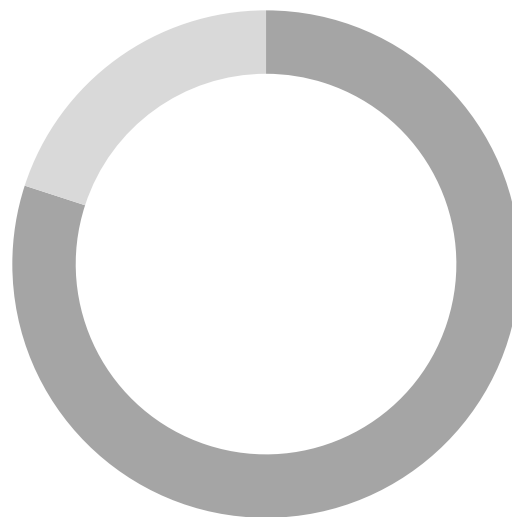
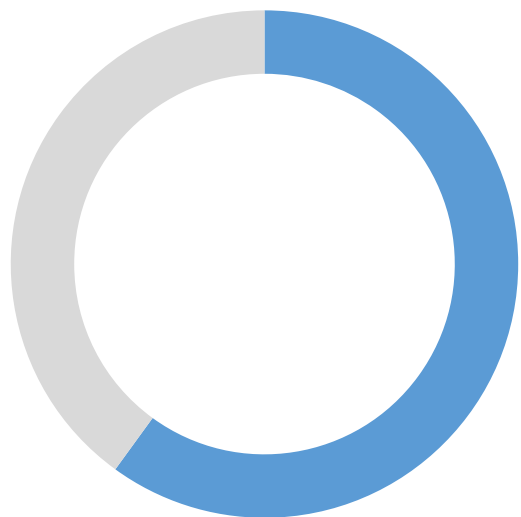

Давлатнинг
яхлитлиги

2-гурӯҳ

Давлатнинг иқтисодиётдаги ўрни

Солиқ юки

Давлат
харажатлари

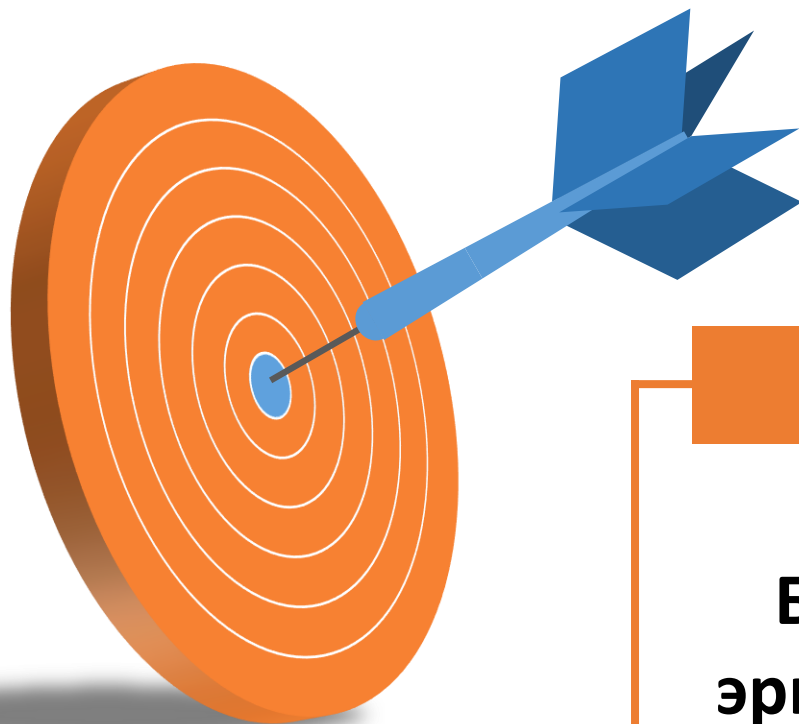

Фискал
саломатлик

Тартибга солиш самарадорлиги

3-гуруҳ

**Бизнес
эркинлиги**

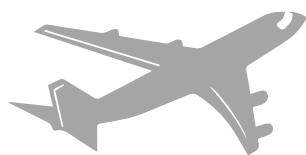
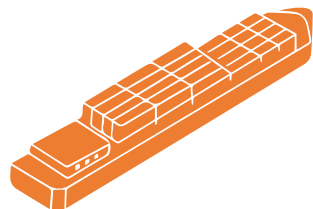
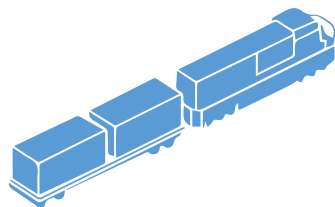
**Меҳнат
бозор
эркинлиги**

**Монетар
эркинлиги**

Бозорларнинг очиқлиги

4-гурӯҳ

**Инвестициялар
эркинлиги**

Савдо эркинлиги

Молиявий эркинлик

T/P	Индикатор		T/P	Субиндикаторлар
1	Қонун устуворлиги	Мулкчилик ҳуқуқи	1	Моддий мулк ҳуқуқи
			2	Интеллектуал мулк
			3	Инвесторларни ҳимоя қилиш
			4	Мулкнинг мусодара қилиниш хавфи
			5	Ер ресурсларини бошқариш сифати
		Суд фаолияти самарадорлиги	6	Судларнинг мустақиллиги
			7	Суд жараёнининг сифати
			8	Суд қарорларини олишда фаворитлик
		Давлат яхлитлиги	9	Белгиланмаган тўловлар ва пора бериш
			10	Давлат сиёсати шаффофлиги
			11	Коррупциянинг йўқлиги
			12	Коррупция даражаси ҳис этиш
			13	Давлат ва фуқаро хизматининг шаффофлиги
2	Давлат аралашуви даражаси	Солиқ юки	14	Жисмоний шахслар даромадидан олинадиган солиқнинг энг юқори чегаравий ставкаси
			15	Корхона фойдасидан олинадиган солиқнинг энг юқори чегаравий ставкаси
			16	Жами солиқ юкининг ЯИМга нисбатан фоизда
		Давлат харажатлари	17	Давлат харажатлари (бюджет тақсимоти)
		Фискал саломатлик	18	Сўнги уч йил мобайнида ўртача дефицит ЯИМга нисбатан улуши. (Қарз ЯИМга нисбатан фоизда)
	Тартибга солиш самарадорлиги	Бизнес эркинлиги	19	Тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш
			20	Қурилиш учун рухсатномалар олиш
			21	Элекир таъминоти тизимига ўланиш
			22	Тўловга қобилиятсизликни ҳал қилиш
		Меҳнат бозори эркинлиги	23	Энг кам иш ҳақининг ҳар бир ишчига тўғри келувчи қўшилган қийматга нисбати
			24	Қўшимча ишчиларни ишгаёллаш учун тўсқинлик
			25	Иш вақти юкламаси
			26	Ортиқча ҳодимларни ишдан бўшатишнинг қийинлиги
			27	Қонунчиликда назарда тутилган хабар қилиш даври
			28	Мажбурий ишсизлик нафақаси
			29	Ишчи кучининг иштирок этиш коэффиценти
		Монетар эркинлиги	30	Охириги уч йилдаги ўртача тортилган инфляция даражаси
			31	Тўғридан-тўғри назорат ёки субсидиялар орқали нарх манипуляциясини давлат томонидан олиб бориш сифат даражаси
4	Бозорларнинг очиқлиги	Савдо эркинлиги	32	Ўртача тортилган-савдо тариф ставкаси
			33	Нотариф барьерларни сифат баҳоланиши
			33.1	Миқдорий чекловлар
			33.2	Норматив чекловлар
			33.3	Божхона чекловлари
			33.4	Тўғридан-тўғри ҳукумат аралашуви
			34	Инвестициявий чекловлар
		Инвестициялар эркинлиги	34.1	Хорижий инвестицияларга қаратилган миллий тартиб
			34.2	Хорижий инвестициялар тўғрисидаги кодекс
			34.3	Ер эгалигига чекловлар
			34.4	Соҳалар кесимида инвестицион чекловлар
			34.5	Адолатли компенсация қилинмасдан инвестицияларни ўзлаштириш
			34.6	Валюта назорати
			34.7	Капитал назорати
		Молиявий эркинлик	35	Молиявий хизматларни давлат томонидан тартибга солиш даражаси
			36	Тўғридан-тўғри ва билвосита эгалик орқали банклар ва бошқа молиявий фирмаларга давлатнинг аралашуви даражаси
			37	Кредит тақсимоти бўйича давлатнинг аралашуви
			38	капитал ва молия бозорининг ривожланиш даражаси
			39	Хорижий рақобатга очиқлик

Баҳоланишдаги муҳимлик

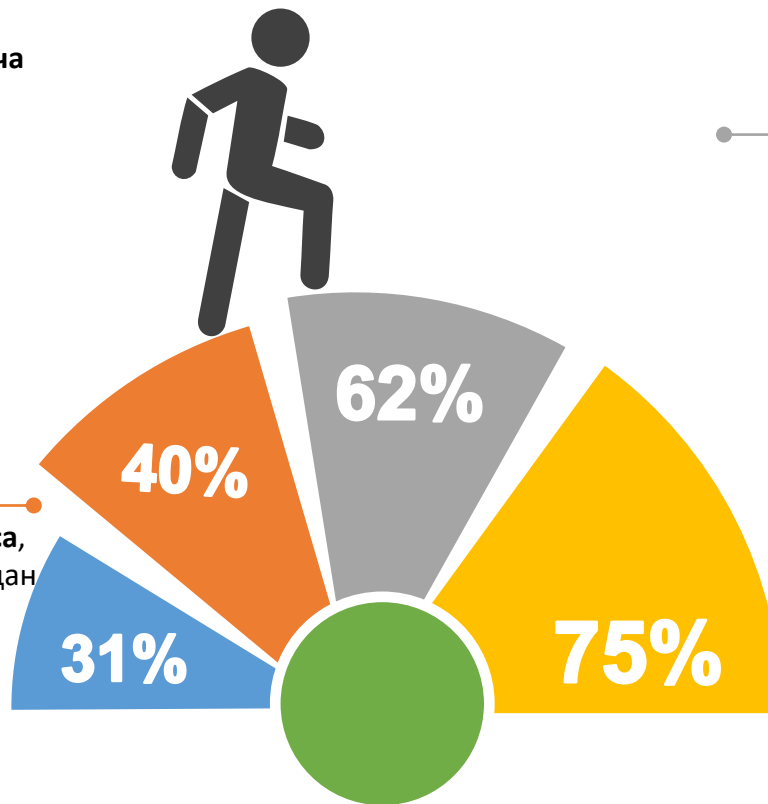
Даврийлиги

2021 йил ҳисоботи –
2019 йил 1 июлдан 2020 йил 1 июлгача
бўлган маълумотлар базаси
таҳлил қилинади

Эркинлиги

Индекснинг қиймати қанча катта бўлса,
мамлакат шунчалик иқтисодий жиҳатдан
эркин бўлади

Асосланиши

Индикаторлар натижалари **давлат органлари томонидан** эълон қилинган **очиқ маълумотлар** ҳамда турли **халқаро ташкилотларнинг** (World Economic Forum, World Bank, International Monetary Fund, Transparency International ва бошқалар) **рейтинг ҳисоботлари** натижаларига **асосланади**

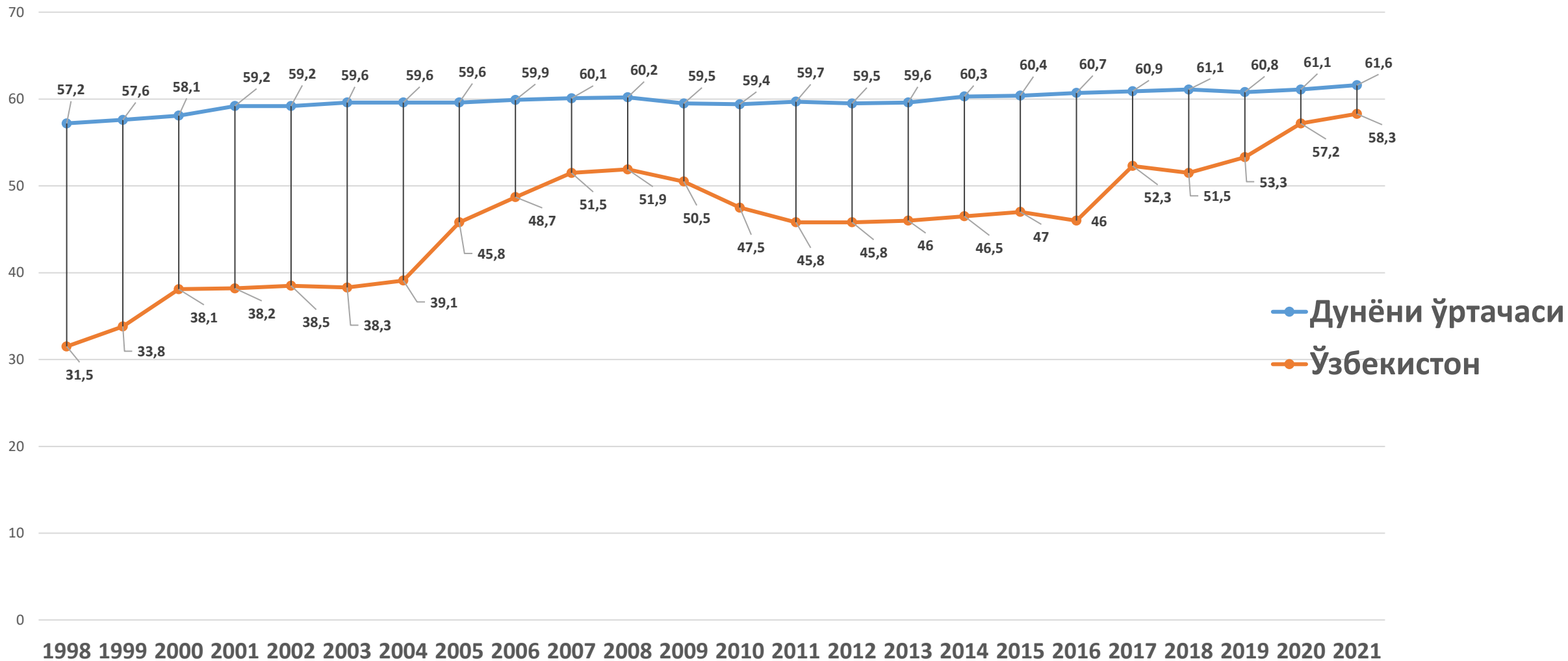
Дунё рейтинг – 2021, ТОП-10

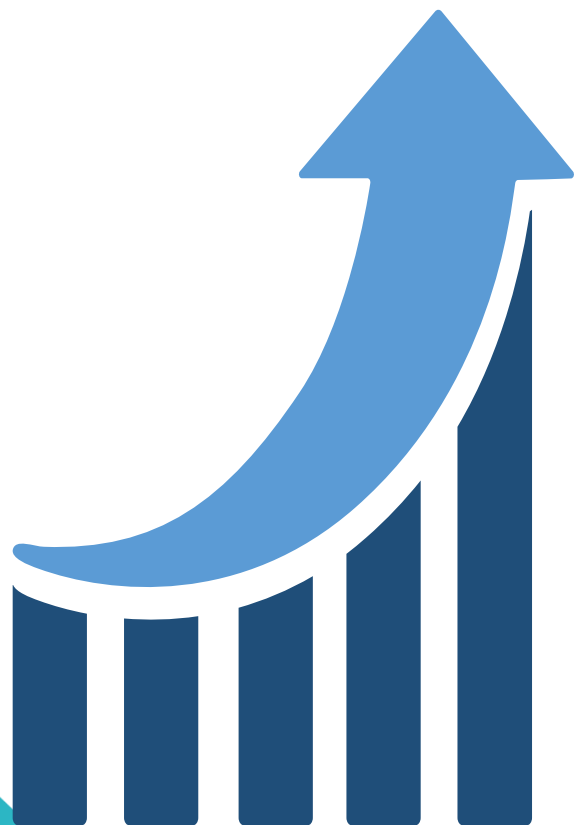
Дунё рейтинги – 2021, МДХ давлатлари

Тартиб рақами	Мамлакат номи	2020 ҳисоботи		2021 ҳисоботи		Ўриндаги ўзгариш (↑↓)
		ўрин	балл	ўрин	балл	
1.	Арманистон	34	70,6	32	71,9	↑2
2.	Қозоғистон	39	69,6	34	71,1	↑5
3.	Озарбайжон	44	69,3	38	70,1	↑6
4.	Қирғизистон	81	62,9	78	63,7	↑3
5.	Молдова	87	62,0	85	62,5	↑2
6.	Россия	94	61,0	92	61,5	↑2
7.	Беларусь	88	61,7	95	61,0	↓7
8.	Ўзбекистон	114	57,2	108	58,3	↑6
9.	Тожикистон	155	52,2	134	55,2	↑21
10.	Туркманистон	170	46,5	167	47,4	↑3

1998 – 2021 йилларда дунёнинг ўртача кўрсаткичи ва Ўзбекистон динамикаси

Ўзбекистон Республикасининг 2020 ва 2021 йил ҳисоботларида индикаторлар натижалари

Индикатор	2020	2021	Ўзгариш, балл
1. Мулкчилик ҳуқуқи	59,1	57,8	(-1,3)
2. Суд фаолияти самарадорлиги	34,2	50,8	(+16,6)
3. Давлат яхлитлиги	28,2	30,5	(+2,3)
4. Солиқ юки	91,6	92,4	(+0,8)
5. Давлат харажатлари	74,7	79,9	(+5,2)
6. Фискал саломатлик	98,9	98,3	(-0,6)
7. Бизнес эркинлиги	72,6	73,5	(+0,9)
8. Меҳнат бозори эркинлиги	59,9	61,2	(+1,3)
9. Монетар эркинлиги	59,9	60,3	(+0,4)
10. Савдо эркинлиги	67,6	55,4	(-12,2)
11. Инвестициялар эркинлиги	20,0	20,0	(0)
12. Молиявий эркинлик	20,0	20,0	(0)

Яхшиланган кўрсаткичлар (2021 йил ҳисобот даврига)

79,9 балл, +5,2 ўсиш

Давлат харажатлари аввалги ҳисобот натижасига (29 %) қараганда 3,1 фоизга пасайган ҳолда сўнгги уч йилликда Ялпи ички маҳсулотнинг 25,9 фоизини ташкил қилди

Давлат
харажатлари

Солиқ юки

91,6 балл, +0,8 ўсиш

Жами солиқ юки аввалги ҳисобот натижасига қараганда 2.5 фоизга пасайган ҳолда ялпи миллий даромаднинг 14,8 фоизини ташкил қилганлиги кўрсатилган

30,5 балл, +2,3 ўсиш

Ушбу кўрсаткич яхшиланган бўлсада ҳали ҳам пора бериш, бюрократия ҳамда коррупция ҳолатлари кенг учраётганлиги таъкидланган

Давлат
яхлитлиги

Суд фаолияти
самардорлиги

50,8 балл, +16,6 ўсиш

Индексдаги энг катта ижобий яхшиланши қайд этган кўрсаткич бўлиб, ушбу натижа суд тизими фаолиятини эркинлашиши, ахборот тизимларини жорий этилиши ҳисобига эришилган

Яхшиланган кўрсаткичлар (2021 йил ҳисобот даврига)

61,2 балл, +1,3 ўсиш

Ҳар бир ишчи томонидан
яратиладиган қўшилган қиймат
ўсганлиги эътироф этилган

Меҳнат бозори
эркинлиги

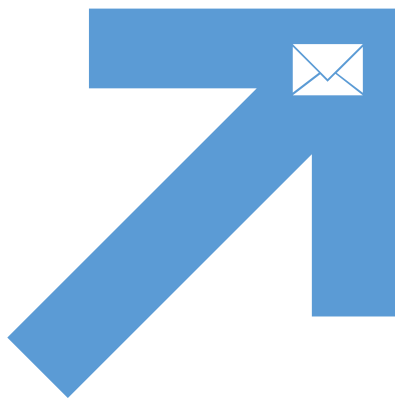
Монетар
эркинлиги

60,3 балл, +0,4 ўсиш

Халқаро валюта жамғармаси томонидан давлат
субсидиялари 2020 йилда Ялпи ички
маҳсулотнинг 0,3 фоизини ташкил этиши прогноз
қилинган

73,5 балл, +0,9 ўсиш

Миноритар инвесторларнинг муҳим
корпоратив қарорларни қабул қилишдаги
ҳуқуқлари кучайтирилди, эгалик ва
назорат тузилмалари муносабатлари
аниқлаштирилди, корпоратив шаффофлик
яхшиланди

Бизнес эркинлиги

Натижаси пастлаган кўрсаткичлар

57.8 балл, -1,3 пасайиш Мулкчилик ҳуқуқи

Кўчмас мулкнинг эгалик ҳуқуқига умуман олганда амал қилинсада, кенг учрайдиган коррупция ҳолатлари туфайли унинг ижросида муаммолар мавжудлиги таъкидланган

98.3 балл, -0,1 пасайиш Фискал саломатлик

Давлат қарзи аввалги ҳисобот натижасига қараганда 5.8 фоизга ортган ҳолда Ялпи ички маҳсулотнинг 29.3 фоизига етганлиги кўрсатилган

55.4 балл, -12,2 пасайиш Савдо эркинлиги

Ўртача тортилган тариф ставкаси аввалги ҳисобот натижасига қарганда 6.1 фоизга ортган ҳолда 14.8 фоизни ташкил қилганлиги, нотариф барьерлар янада савдо эркинлигига халақит бераётганлиги, Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига аъзо эмаслиги билдирилган

Ўзгаришсиз қолган кўрсаткичлар

Инвестиция эркинлиги

Молиявий эркинлик

20,0 балл, ўзгаришсиз

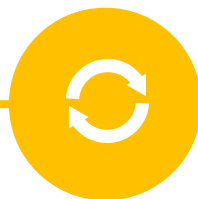
Инвестиция муҳитини яхшилаш мақсадида
хусусийлаштириш соддалаштирилаётгани, валюта жараёнлари
эркинлаштирилаётганига қарамай нazorати
муҳитини ўзгармай қолганлиги билдирилган инвестиция

20,0 балл, ўзгаришсиз

Юқори молиялаштириш харажатлари ўсиш
динамикасини пасайтираётгани қайд этилган

A central blue circle contains the text "2021 йил давомида амалга ошириладиган ишлар". Four lines radiate from this circle to four smaller circles on the right. Each smaller circle contains an icon and is connected to a text block. The icons are: a yellow circle with a circular arrow, a grey circle with a megaphone, an orange circle with a gear, and a blue circle with a briefcase. The text blocks are in corresponding colors: yellow, grey, orange, and blue.

**2021 йил
давомида
амалга
ошириладиган
ишлар**

2021 йилга мўлжалланган чора-тадбирлар дастуридаги вазифаларни бажариш (49 та банд) + қўшимча чоралар

“Мерос” жамғармаси билан ҳамкорлик ўрнатиш

Индекснинг 2022 йилги ҳисоботига тайёргарлик кўриш

2022 йил учун чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш

Эътиборингиз учун
рахмат